

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

7. Vtrum corpus Christi sub hoc sacramento possit ab oculo aliquo videri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

bil-omnino inproportionatum, & reliquum proportionatu, illud mouens non eadem motione potest mouere utrumq; coniuuctorum. Probatur ista ratione & exemplo . ratio est, quia si mouet unum quod est sibi proportionatum, non propterea mouet per accidens reliquum, quia reliquu non est praesens illi mo-

to, licet actus potentiae, aut e contrario, nec simpliciter ex aliqua alia necessitate naturali, sicut graue est praesens nau, vel curru, cui inuenitur, & propter hoc simul mouetur cum illo, sed est praesens sola uoluntate, quae potest non uelle coniunctionem illam, sicut tamen motione alterius. Exemplum est, si aegrius uoluntarie faceret se esse praesentem lapidi, si moueo lapidem, non propterea moueo angelum, qui non est per se mobilis a uirtute meae nec per accidens in proposito, quia nec forma, nec pars est lapidis mobilis per se a me, unde angelus in termino motus lapidis per propriam suam actione esset ibi, ubi est lapis, & non per actum meum. Et tunc subleuatur minor.

Sed corpus Christi est praesens speciei sacramentali tantu per actus uoluntatis animae, ergo &c. Ad euentia horum uidetur mihi, quod cum Durando nulla sit questio secundum rem, sed forte in uerbis: si enim participatur ex una parte distinctio facta in littera de duplici esse corporis Christi, uel in se, uel in sacramento, & dictu esse quod corpus Christi in se non mouetur neque per se, neque per accidens, & quod secundum esse in sacramento mouetur non per se, sed per accidens, & si tum his simul perfecta fuerit uis rationum Duran. manifestum erit, quod nulla est diuersitas in sententia, quoniam ad hoc tendunt argumenta, quod corpus Christi secundum se non mouetur per accidens ad motum hostiae, quod Auctor fatetur.

Verum si quis contendat his argumentis Christi corpus secundum nullum esse moueri per accidens ad motum hostiae, facile inueniet responsionem, dicendo ad primum, quod inter corpus Christi & hostiam est colligatio secundum esse sacramentale; & ita quod se habent ut ueraciter contentum & continentem, ut patet extra, de sum. Trin. & si de cath. c. firmiter.

Ad secundum negatur sequela, quia ad rem antecedentis, nec est opus motu, nec concomitatur motu; sed ad motum sacramentale concomitatur motus rei, quae est sacramentum, secundum esse sacramentale, per accidens tamen.

Ad Scotum autem directe loquentem de Christi corpore, ut est in sacramento, dicitur quod ratio, aut implicat contradictionem, aut subsistit falsum.

Ad cuius intellectum aduerte duo assumi a Sco. scilicet coniunctione inter aliqua duo, & rationem coniunctionis, scilicet actum uoluntatis contingenter se habentem. Et oportet alteram duorum sequentium Scotum dicere, uel coniunctionem illam nullu nexum ponere inter coniuncta ultra actum uoluntatis contingenter se habentem, aut aliquu nexum inter illa ponere causalit uel tali actu uoluntatis; non potest dici primum, quia plene Sco. ponit coniunctione illa actu uoluntatis uoluntatis contingenter, & minor etiam esset falsa, ut patet. Et similiter exemplum de angelo, quia praesentia

angeli ad lapidem & corporis Christi ad sacramentum, non est formaliter per actum uoluntatis. Oportet ergo intelligi, quod coniunctio addit nexum quendam inter coniuncta, & tunc apparet aut implicari contradictoria, pura quod sit nexus aliquis, inter duo creata, & quod ille nexus nullo modo coniungat illa nisi praesens per actum uoluntatis, quod non est intelligibile: aut minore esse falsam, quia inter corpore Christi & hostiam est coniunctio sacramentalis, quae licet effectiue sit a solo Deo, in se tamen est coniunctio corporis Christi cum hostia naturali necessitate sacramenti. Nam ex ui sacramenti per se habetur esse sacramentale corporis Christi in hostia, & 4. d. 10. ar. 2. q. 2. ad 2. & art. 4. q. 1. per 10. & q. 4. ad 2. & in expo. li. ad 1. 2. & 4.

ad illas species, per quem modum Deus definit esse dominus creaturae deficientis.

ARTICULVS VII.

Utrum corpus Christi prout est in hoc sacramento, possit uideri ab aliquo oculo, saltem glorificato.

AD SEPTIMUM sic praeditur. Videtur quod corpus Christi, prout est in hoc sacramento, possit uideri ab aliquo oculo, saltem glorificato. Oculum enim non iter impeditur a uisione corporis Christi in hoc sacramento existentis, propter species sacramentales ipsum circunuelates: sed oculus glorificatus non potest ab aliquo impedi, quin corpora quae libet uideat prout sunt. Ergo oculus glorificatus potest uidere corpus Christi, prout est in hoc sacramento.

¶ 2 Prar. Corpora gloriosa sanctorum, erunt configurata corpori claritatis Christi, ut dicitur Phil. 3. sed oculus Christi uidet seipsum prout est in hoc sacramento. ergo pari ratione quilibet alius oculus glorificatus potest ipsum uidere.

¶ 3 Prar. Sancti in resurrectione erunt aequales angelis ut dicitur Luc. 20. sed angeli uident corpus Christi, prout est in hoc sacramento.

horas, in fine motus, angelus esset ubi est lapis, & non per actum angeli, ergo per motum lapidis a me. Et quis haec sufficerent ad dicta Scoti; facilius tamen potest responderi, dicendo maiorem posse forte habere locum, quando utrumque coniunctu est per se mobile, pura, quia ambo sunt corpora; sed quoniam duoru coniunctu alteru tantu est mobile secundum se, alterum uero non, nisi per accidens mobile est, maior nullum habet locum, quonia non potest de eis dici, quod unum est mobile inproportionatu, & alterum mobile proportionatum. Sic autem inuenitur in proposito, quoniam hostia est mobilis secundum se; esse autem sacramentale, seu Christi corpus secundum esse sacramentale in hostia, non est mobile per se, sed solum per accidens, ut in littera haec dicit Auctor, & communiter omnes fatentur, dum dicunt esse quoddam esse relatiuum: respectus enim non nisi per accidens possunt moueri localiter. Et hinc apparet quid dicendum est ad exemplum de angelo, quoniam dum moueo lapidem moueo per accidens praesentiam inter lapidem & angelum, & similiter dum moueo hostiam consecratam, moueo praesentiam inter hostiam & corpus Christi; ita quod translata hostia de altari in plateam, transferatur etiam praesentia, quia corpus Christi de praesente in altari sit praesens in platea. ubi hoc quod corpus Christi in se moueatur, & similiter angelus heret praesens in domo ad quam translatus est lapis, non quod ipse angelus sit motus a se, uel a me, sed quod transferendo lapidem, translatus praesentiam eius in lapide.

Super Quaestione 76. Articulum septimum.

In corpore artic. multa occurrunt notanda, & dubianda. In primis circa rationes conclusionis prima, scilicet corpus Christi

Inf. ar. 8. co. & 4. d. 10. ar. 2. q. 2. ad 2. & art. 4. q. 1. per 10. & q. 4. ad 2. & in expo. li. ad 1. 2. & 4.

proced.

proced.

fi secundum esse, quod habet in sacramento non est visibile oculi corporali, ad erendum est, quod licet Sco. in ult. q. d. 10. 4. sentent. impugnet multas rationes, quæ afferuntur pro hac conclusione, quia tamen neutram istarum, quæ in litera afferuntur, improbat, immo potius utraque quodammodo vitur (& secunda quidem se tenente ex parte visibilis, ut terminus est visionis, expressè uitur, prima quoque considerante uisibile, in quantum causa est visionis quodammodo uitur) ideo extraneum a præsentis operis proposito duxi defendere rationes alias, quæ hic non ponuntur.

In secunda ratione aduerte diligenter terminos, ut non fluctues, quasi contraria in Auctoris doctrina inuenies, dum alibi dicit cum Auer. substantiam particularem percipi a cogitativa: hic uero dicit a solo intellectu substantiam cognosci. Nec loquitur de substantia in communi, sed de substantia singulari, quia loquitur, de corpore Christi, ut est in hoc sacramento: constat autem corpus Christi esse quoddam singulare, & modum essendi in hoc sacramento esse rem singularem. Vtrumque siquidem est verum, illud quidem de substantia individuali, secundum materiam signatam quantitate: hoc autem de substantia individuali, ut habet modum essendi puræ substantiæ, id est substantiæ in quantum substantiæ, ut patet ex superius declaratis de modo substantiæ. Et propterea hic dicit, Substantia autem in quantum huiusmodi, subiacet solum intellectui &c.

Circa secundam partem huius articuli, in qua agit de visione intellectuali, aduerte dici quatuor, primum quod corpus Christi secundum esse in hoc sacramento, non uidetur ab intellectu uia toris hominis: secundum, quod nec etiam ab intellectu angelico naturaliter: tertium quod uidetur ab intellectu beato angeli, uel hominis per uisionem diuinam: essentia: quantum (quod est omnium prædictorum ratio) quia iste modus essendi est penitus supernaturalis, ac per hoc secundum se intelligibilis est a supernaturali intellectu, scilicet diuino.

Contra tria autem horum Scot. arguit in 4. sentent. dist. 10. q. 8. & primo contra secundum, intendens quod tam intellectus angelicus, quam anima separata, quam etiam hominis beati potest naturaliter videre existentiam corporis Christi in eucharistia. Primo, quia intellectus se habens ad intelligibilia, sicut ipsa sunt in se intelligibilia, intelligit prius substantiam quam quemcumque modum eius, ergo nullus modus sub quo est substantia, potest impedire intellectionem substantiæ a tali intellectu, qui non dependet in intelligendo a sensibilibus. Secundo, totum ens creatum est obiectum proportionatum tali intellectui, quantum ad cognitionem tam abstractiuam, quam intuitiuam. si ergo quodcumque ens potest abstractiue cognosci a tali intellectu, quando non est sibi præsens, sequitur quod potest intuitiue intelligi ab eodem, quando est sibi perfecte præsens in propria existentia actuali. Tertio, Virtus potens cognoscere obiectum intuitiue dum est præsens, potest cognoscere eius absentiam, dum est absens: sed talis intellectus potest cognoscere præsentiam panis quando est præsens, ergo potest cognoscere absentiam eius, quando est absens, ergo eadem ratione potest cognoscere præsentiam substantiæ corporis Christi, quia corpus Christi in se est obiectum proportionatum etiam intellectui tali, ut inueniunt, ergo modus accidentalis ipsius corporis non impedit, quin sit

obiectum intuitiue eidem intellectui. Quarto, Anima Christi non naturaliter se esse uiciumque est, & per consequens non naturaliter se esse in eucharistia, & ita naturaliter potest non se existentiam corporis sui sibi, quæ est sibi ratio quod sit in sacramento. Quinto, Existencia talis non est excellentius

cognoscibile quam existentia, cuius est existentia: sed Christus est naturaliter cognoscibilis a tali intellectu creato, ergo & qualibet eius existentia. Probatur maior, quia non potest aliquis modus improporionaliter excedere illud, cuius est modus. Sexto beatus naturaliter uidet, in alio beato actum beatificum, & tamen illa beatitudo non est minus supernaturalis quæ existentia corporis Christi in eucharistia. Antecedens probatur, quia habitatio ipsius beati est excellentius cognoscibile, quam eius beatitudo. Contra tertium uero idem arguit, intendens quod intellectus beatus nullo modo per actum beatificum uidet corpus Christi in eucharistia, beatus non distinguitur a non beato, nisi in obiecto obiectum beatificum, ut sic, & ea quæ includuntur in eo, ut sic, sed corpus Christi esse in eucharistia, non est obiectum beatificum (ut patet) nec inclusum in obiecto beatifico: quod probatur, quia æque essentialiter pertinet ad obiectum beatificum, includere in ratione obiecti inquam rem uel ueritatem unius sacramenti, sicut alterius: sicut æque pertinet ad ueritatem fidei credere ueritatem unius articuli, sicut alterius: sed in obiecto beatifico non clauditur, gratiam infundi tali baptizato, aut suscipienti sacramentum poenitentiae, ergo, &c.

Contra quartum, rationem, si qua modus essendi est penitus supernaturalis, arguit ibidem Scot. quia naturale, & supernaturale, non distinguuntur in se, sed tantum in comparatione ad agens, & propterea licet res aliqua supernaturaliter fiat, postquam facta est, naturaliter cognoscitur. Et confirmatur assumptum, quia supernaturale, & naturale possunt se habere sicut imperfectum & perfectius, puta accidens & substantia. Et confirmatur rursum subiectum, quia fides, spes & charitas sunt habitus supernaturales, & tamen angeli naturaliter cognoscunt eos, sicut illos, qui ponunt in angelo naturaliter rationes cognoscendi omnes species entium. Ad eundem autem horum prælibandum est, quod parua distantia in principio magna ualde apparet in principibus. Et hinc est, quod ex diuersa opinione circa modum intelligendi, totæ quæstiones emanant. Opinantes siquidem intellectum non alligatum phantasmata intelligere per motionem ab ipsis rebus, quæ intelligi dicuntur, cõsequenter opinantur intellectum abstractum ab ipsis rebus præsentibus, sicut nos in demum corporaliter corporales præsentibus, inuenies autem cum peripateticis & philosophis intellectum abstractum moueri tantum a seipsis seu suis substantiis, uel etiam a superioribus eorum, & non ab aliquo inferiori, cõsequenter ponunt intellectum abstractum cognoscere quicquid cognoscitur naturaliter: aut per substantiam propriam solum (quod nos credimus in solo Deo uerificari) aut per substantiam per se factam speciebus intelligibilibus in diuisis, aut etiam, ut quibusdam placuit, per substantiam superiorum, & per cõsequens intellectum abstractum cognitio naturalis non se potest extendere, nisi ad ea quæ naturaliter relicantur in his, quæ sunt apud intellectum abstractum. Et quoniam hæc non sunt, nisi per inueniunt ad naturalem ordinem uniuersæ, quoniam solæ res pertinentes ad opera sex dierum, fuerunt productæ a Deo.

in mentibus angelicis, & in rerum natura quando vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona, quæcumque non ad naturæ, sed gratiæ ordinem per se spectant, eximuntur a naturali cognitione angelorum secundum hanc viam, secundum quam etiam naturale, & supernaturale sunt, & differentiæ entis, & differentiæ modi faciendi: nam oculi dati cæco nato, & vinum factum in nuptijs differant ab alijs oculis, & vinis, secundum naturale, & supernaturale quo ad modum fieri tantum: sed charitas, & incarnatio Christi, & Christum esse sub sacramento, & lumen gloriæ, & similia, differunt à virtutibus naturalibus, & alijs, quæ entia naturalia vocamus, penes supernaturale, & naturale, quantum ad ipsa entia sunt enim hæc ex suo genere supernaturalia entia, quæ nulli possunt entia esse, aut fieri conaturalia, ut alibi declarauimus.

¶ His prælibatis ad primum Scoti dicitur, falsum esse minimum intellectum abstrahit habere se ad omne intelligibile, & in ordinem intelligibilitatis: hoc enim patet esse falsum: tum, quia non sic se habet ad primum intelligibile quod est Deus tum quia quilibet intellectus abstractus intelligit, & quod est supra se, & quod est infra se per modum sui: dicitur nihilominus, quod licet intellectus abstractus videat corpus Christi, non proprie ea sequitur: ergo videt eius modum essendi in sacramento. Et hoc, non quia iste modus essendi est excellentioris cognoscibilitatis in se, sed quia est cognoscibile alterius ordinis, scilicet supernaturalis & propter hoc est extra totum ordinem rerum præsentium cognitionibus naturalibus.

¶ Ad primam ergo dicendum, quod oculus noster corporeus per species sacramentales impeditur à visione corporis Christi sub eis existentis, non solum per modum tegumenti, sicut impedimur videre id quod est velatum quocumque corporali velamine: sed quia corpus Christi non habet habitudinem ad medium, quod circumstat

¶ Ad secundam dicendum, quod oculus corporalis Christi, videt seipsum sub sacramento existentem: non tamen potest videre ipsum modum essendi, quo est sub sacramento, quod pertinet ad solum intellectum: nec tamen est simile de alio oculo glorioso: quia etiam ipse oculus Christi est sub hoc sacramento, in quo non conformatur ei alius oculus gloriosus.

¶ Ad tertiam dicendum, quod Angelus bonus, vel malus non potest aliquid videre oculo corporeo, sed solum oculo intellectuali: unde non est similis ratio, ut ex dictis patet.

¶ Ad quartam dicendum, negando eadem, vel simili ratione, posse cognosci præsentiam corporis Christi. Et ad subiunctam probationem iterum dicitur, quod modus accidentalis, non quatenus accidentaliter, sed quatenus est alterius ordinis, impedit se inueniri ab intellectu, cui ordo ille non est præsens, qualis est intellectus, angelicus naturaliter.

¶ Ad quintam dicendum, quod modus essendi in hoc sacramento, quo corpus Christi est in hoc sacramento, sicut cognitione naturali non inuenitur mysterium incarnationis: unde Auctor dicit hic, quod quia modus essendi in hoc sacramento est penes supernaturalem, nisi à supernaturali intellectu, vel ipsius participatione, est in se intelligibilis. Et hæc responsio solidior videtur.

¶ Ad sextam dicendum, quod non ratione excellentiæ, sed ratione absentiam seu non præsentiam, existens in sa-

cramento latet, & tamen corpus Christi patet.

¶ Ad sextam negatur assumptum, scilicet actum beatificum, vnus beati videri naturali cognitione ab altero. Et ratio est sæpe dicta, non propter excellentiam cognoscibilis, sed propter absentiam: quia naturalis cognitio contenta est spectantibus ad ordinem naturalem: actus autem beatificus spectat ad ordinem supernaturalem.

¶ Ad obiecta contra visionem huius sacramenti per actum beatificum respondendo distinguitur, quod de actu beatifico possumus dupliciter loqui, vel præcise & necessaria ad beatitudinem, & sic proculdubio verum est, per actum beatificum non videri Christi corpus in sacramento, nec mysterium incarnationis, immo nec aliqd, quod scit Deus scientia visionis, ut patet ex eo, quod si vnus tantum intellectum Deus creasset, & ille videret Deum, esset proculdubio beatus, & nihil horum sciret, quæ ad scientiam visionis spectant: quia nihil horum fuisset, esset, aut futurum esset: vel de actu beatifico loquimur, secundum quod de facto diuina largitas illum dicitur seu extendit, & sic visio beata extendit se ad multa alia, quæ non sunt simpliciter necessaria cognitum ad beatitudinem, inter, quæ opinamur esse mysterium incarnationis, & eucharistiæ, ea ratione, quia sunt difficilissima inter omnia creata credenda, ac per hoc à mensibus fidelium valde desiderata, ut videantur: beatitudo autem satiata est fidelium, ut fidelium desideriorum tam arduorum. Et Scotus quidem in primo sensu loqui videtur, & non in secundo: quoniam ratio sua in primo tantum sensu militat, & pluries repetit ne elidat eam ad beatitudinem. unde non oportet aliter respondere.

¶ Ad obiecta demum de supernaturalitate respondetur dicendo, quod naturale & supernaturale sunt differentiæ, quandoque solum secundum respectum ad agens, quandoque vero sunt differentiæ entis. Et propterea falsum est, quodcumque ens postquam factum est, esse naturale: de aliquo enim est verum, & de aliquo non, ut supra diximus. Et ad confirmationem de differentiâ imperfecti, & perfecti, dicitur quod est impertinens: quoniam non est quæstio de perfectione, vel imperfectione, sed de naturalitate, vel supernaturalitate. Posset tamen dici, quod qualitates supernaturales sunt perfectioris ordinis, quam totus ordo naturalium: quia sunt ordinis diuini, ut charitas, & lumen gloriæ restantur.

¶ Ad vltimam confirmationem, dicitur quod angelis non sunt indicæ species omnium specierum, sed earum tantum, quæ ad naturalem ordinem vniuersi spectant: & propterea fidem, spem, & charitatem, non per naturalem cognitionem, in proprio genere nouerunt, nisi habentes illas in seipsis, utpote ad eos spectantes.

¶ In responsione ad secundum, intellige differentiam inter oculum corporalem Christi, & corporalem oculum aliorum sanctorum, non respectu visibilis per se (quoniam in corpore articuli iam dictum erat, modum essendi Christi corporis in hoc sacramento esse inuisibilem, solumque intellectu inuisibilem) sed respectu visibilis per accidens: ita quod Christus dicitur corporali oculo videre seipsum sub hoc sacramento: quia sic seipsum videt, ut statim intellectum videat suum essendi modum in sacramento: sicut post resurrectionem dicemur videre Deum corporalibus oculis, ut in quæstio. 12. primæ partis Auctor declarat.

¶ In responsione ad secundum, intellige differentiam inter oculum corporalem Christi, & corporalem oculum aliorum sanctorum, non respectu visibilis per se (quoniam in corpore articuli iam dictum erat, modum essendi Christi corporis in hoc sacramento esse inuisibilem, solumque intellectu inuisibilem) sed respectu visibilis per accidens: ita quod Christus dicitur corporali oculo videre seipsum sub hoc sacramento: quia sic seipsum videt, ut statim intellectum videat suum essendi modum in sacramento: sicut post resurrectionem dicemur videre Deum corporalibus oculis, ut in quæstio. 12. primæ partis Auctor declarat.

¶ Ad quintam dicendum, quod non ratione excellentiæ, sed ratione absentiam seu non præsentiam, existens in sa-

cramento latet, & tamen corpus Christi patet.

¶ Ad sextam negatur assumptum, scilicet actum beatificum, vnus beati videri naturali cognitione ab altero. Et ratio est sæpe dicta, non propter excellentiam cognoscibilis, sed propter absentiam: quia naturalis cognitio contenta est spectantibus ad ordinem naturalem: actus autem beatificus spectat ad ordinem supernaturalem.

¶ Ad obiecta contra visionem huius sacramenti per actum beatificum respondendo distinguitur, quod de actu beatifico possumus dupliciter loqui, vel præcise & necessaria ad beatitudinem, & sic proculdubio verum est, per actum beatificum non videri Christi corpus in sacramento, nec mysterium incarnationis, immo nec aliqd, quod scit Deus scientia visionis, ut patet ex eo, quod si vnus tantum intellectum Deus creasset, & ille videret Deum, esset proculdubio beatus, & nihil horum sciret, quæ ad scientiam visionis spectant: quia nihil horum fuisset, esset, aut futurum esset: vel de actu beatifico loquimur, secundum quod de facto diuina largitas illum dicitur seu extendit, & sic visio beata extendit se ad multa alia, quæ non sunt simpliciter necessaria cognitum ad beatitudinem, inter, quæ opinamur esse mysterium incarnationis, & eucharistiæ, ea ratione, quia sunt difficilissima inter omnia creata credenda, ac per hoc à mensibus fidelium valde desiderata, ut videantur: beatitudo autem satiata est fidelium, ut fidelium desideriorum tam arduorum. Et Scotus quidem in primo sensu loqui videtur, & non in secundo: quoniam ratio sua in primo tantum sensu militat, & pluries repetit ne elidat eam ad beatitudinem. unde non oportet aliter respondere.

¶ Ad obiecta demum de supernaturalitate respondetur dicendo, quod naturale & supernaturale sunt differentiæ, quandoque solum secundum respectum ad agens, quandoque vero sunt differentiæ entis. Et propterea falsum est, quodcumque ens postquam factum est, esse naturale: de aliquo enim est verum, & de aliquo non, ut supra diximus. Et ad confirmationem de differentiâ imperfecti, & perfecti, dicitur quod est impertinens: quoniam non est quæstio de perfectione, vel imperfectione, sed de naturalitate, vel supernaturalitate. Posset tamen dici, quod qualitates supernaturales sunt perfectioris ordinis, quam totus ordo naturalium: quia sunt ordinis diuini, ut charitas, & lumen gloriæ restantur.

¶ Ad vltimam confirmationem, dicitur quod angelis non sunt indicæ species omnium specierum, sed earum tantum, quæ ad naturalem ordinem vniuersi spectant: & propterea fidem, spem, & charitatem, non per naturalem cognitionem, in proprio genere nouerunt, nisi habentes illas in seipsis, utpote ad eos spectantes.

¶ In responsione ad secundum, intellige differentiam inter oculum corporalem Christi, & corporalem oculum aliorum sanctorum, non respectu visibilis per se (quoniam in corpore articuli iam dictum erat, modum essendi Christi corporis in hoc sacramento esse inuisibilem, solumque intellectu inuisibilem) sed respectu visibilis per accidens: ita quod Christus dicitur corporali oculo videre seipsum sub hoc sacramento: quia sic seipsum videt, ut statim intellectum videat suum essendi modum in sacramento: sicut post resurrectionem dicemur videre Deum corporalibus oculis, ut in quæstio. 12. primæ partis Auctor declarat.

¶ In responsione ad secundum, intellige differentiam inter oculum corporalem Christi, & corporalem oculum aliorum sanctorum, non respectu visibilis per se (quoniam in corpore articuli iam dictum erat, modum essendi Christi corporis in hoc sacramento esse inuisibilem, solumque intellectu inuisibilem) sed respectu visibilis per accidens: ita quod Christus dicitur corporali oculo videre seipsum sub hoc sacramento: quia sic seipsum videt, ut statim intellectum videat suum essendi modum in sacramento: sicut post resurrectionem dicemur videre Deum corporalibus oculis, ut in quæstio. 12. primæ partis Auctor declarat.

¶ Ad quintam dicendum, quod non ratione excellentiæ, sed ratione absentiam seu non præsentiam, existens in sa-

